

naše vezi

SEPTEMBER 2009 INTERNA IZDAJA, št. 40

UREDNIŠTVO ZDCIVS, Dunajska 129, 1000 Ljubljana

Poštnina plačana pri pošti 1102

**ZVEZA DRUŠTEV
CIVILNIH
INVALIDOV VOJN
SLOVENIJE**

Preko meglice koprene, poslalo je sonce žarke rumene,
da so v vrtu pri meni, zablestele vse barve jeseni.

naše vezi

VSEBINA 40. ŠTEVILKE

aktualno

- 3 kaj dela komisija za zakonodajno – pravna vprašanja
- 4 dan civilnih invalidov vojn
- 5 mednarodno sodelovanje VI in CIV
- 8 pričevanje o požrtvovalni skrbi za ranjence

mnenje

- 9 pa le ni bilo tako slabo

iz naših društev

- 10 ljubljanski CIV v skupinah za samopomoč
- 11 prvo polletje DVI Slovenske Istre
- 12 mariborčani podelili priznanja zaslužnim
- 12 »kjer lastovke gnezdi«
- 13 ptuj: v čast branilcem domovine
- 13 zasavci na krasu

gradili so naša društva

- 14 silva bugar

naše zgodbe

- 16 sava zupančič

šport

- 18 Športni program ZDCIVS

obveščamo

IZDAJATELJA:
Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije in
Zveza društev vojnih invalidov Slovenije

UREDNIŠTVO:
ZDCIV SLOVENIJE, Dunajska cesta 129,
1000 Ljubljana, tel.: (01) 56 53 802, (01) 56 53 803

GLAVNA UREDNICA:
Aleksandra Kerin-Kovač

ČLANI UREDNIŠKEGA ODBORA:
Jože Romšak, Vladimir Pegan, Ivanka Strnad,
Zdravko Zore

TISK:
ITAGRAF d.o.o. Ljubljana

Drage bralke in bralci!

Praznik. Na kaj pomislite? Prost dan, obisk dragih, prazne ulice, zaprte trgovine, zaspano, umirjeno mesto. Nič več. V tem smislu je dandanes praznik le še en dan. Polovica zaposlenih je kljub vsemu v službah, trgovine pa so odprte in preplavljene s kupci, ki »prost« dan izkoriščajo za nakupe, po katerih v delovnih dneh niso mogli.

V času samostojne Slovenije se je število praznikov tako spreminjalo, da jim je skoraj težko slediti. Nekatere smo pridobili, druge izgubili, le »klasika« je ostala stalnica. Tako zagotovo vemo, da bomo »počivali« v času novega leta in prvega maja, zdaj smo se že dodobra navadili na božič, pa prvi november, združen z dokaj novim praznikom 31. oktobrom, dnevom reformacije. 27. april je postal dan upora proti okupatorju, stalnica je slovenski kulturni praznik, ki pa je prost dan postal šele v obdobju samostojnosti, pa prazniki, ki obeležujejo slovensko samostojnost in kup dela prostih dni, ki zaznamuje dogodke pomembne za verujoče.

Zakaj pišem o praznikih? Ker imam v mislih dva datuma. Enega, ki smo ga izgubili in drugega, ki smo ga pridobili, a je javnosti tako nepoznan, kot da ga ne bi bilo. Se spomnite dneva borca? Ta se je praznoval v spomin na odločitev o začetku oborožene vstaje proti okupatorju v letu 1941. In drugi? 26. junij – Dan civilnih invalidov vojn Slovenije.

Dan CIV (datum sicer obeležuje tudi druge za državo pomembne dogodke) ni praznik, je »le« spominski dan, ki so si ga v spomin na prve civilne žrtve v vojni za osamosvojitve za svojega vzeli civilni invalidi vojn v Sloveniji. Ne trdim, da bi moral ta dan postati dela prost dan, vendar pa ni prav, da vsako leto »mimoide« državo, kot da ga ne bi bilo. Ne gre namreč za nek obskuren, mimogrede izbran dan, ampak simbolično predstavlja obdobje, ko je za osamosvojitve vstala vsa Slovenija, ne le vojaško osebje v vrstah teritorialcev in slovenskih policistov, ampak tudi »navadni« državljani, ki niso sedeli doma in čakali, da se jih »osamosvoji« z orožjem, ampak so neoboroženi z obilico poguma stopili na ceste. 26. junija 1991 je tako civilist v Divači pred tank zapeljal svoj moped in ga prisilil k ustavitvi, ljudje so se zbirali pred nekaterimi vojašnicami, v barikadah so stali tovarnjakarji. V vojni za osamosvojitve je padlo 15 civilistov. Vsega tega se spominjamo, a pri tem nekako pozabljamo, da so civilne žrtve del vsake vojne. Medtem ko (upravičeno!!!!) slavimo vojake, se v časih, ko oboroženi spopadi postajajo stalnica, ki se nas skoraj ne dotakne več, (Afganistan, Irak, Izrael, Čečenija...) se civilne žrtve razoseblja v besedah o kolateralni škodi. Fraza, ki ne pove nič. Kot da se porušene stavbe, uničeno infrastrukturo in človeške žrtve in trpljenje lahko meče v isti koš. Nekoliko smo pozabili na to, da so ne le ob osamosvojitvi, ampak tudi 4. julija 1941 v boj proti okupatorju pravzaprav vstali civilisti, saj poklicnih vojakov (razen zavednih oficirjev in vojakov nekdane kraljeve vojske) skoraj ni bilo. V partizane se je odšlo borit civilno prebivalstvo, ki se je vojskovanja priučilo na terenu (o nekajdnevni urjenjih novincev, ne gre izgubljati besed) in v želji bo svobodi zmagalo.

Res je, da se svečanosti v čudovitih prostorih Muzeja novejšje zgodovine vsako leto udeležijo tudi nekateri predstavniki politične smetane, vendar pa gre še vedno za dogodek, ki odplava mimo javnosti in predvsem mimo medijev, ki jih je v našem majhnem slovenskem medijskem prostoru sicer več kot je povprečje za druge države.

O tem, kako je zakonsko poskrbljeno za civilne invalide vojn, na tem mestu ne bom razpravljala, saj si lahko več preberete na naslednji strani. Dejstvo je, da je na naša polpretekla zgodovina, ki je bila prvi korak do samostojnosti, ki jo uživamo danes, nekoliko zapostavljena. Pozablja se, da se stvari, ki jih izbrišemo iz spomina, rade ponovijo. Geslo, ki ga na dlani nosijo predvsem civilni invalidi vojn in pravi »Svet brez vojn in nasilja je edina perspektiva človeštva« se v luči, ko je termin »preventivni vojaški napad (ang. preventive strike)« splošno sprejeta civilizacijska doktrina, zdi le skupek besed. To pa je civilizacijsko nesprejemljivo.

Aleksandra K. Kovač
urednica Naših vezi

fotografija na naslovnici: Vili Kovač
besedilo: Iz poezije Jureta Murna (MDCIV NM)

KAJ DELA KOMISIJA ZA ZAKONODAJNO – PRAVNA VPRAŠANJA?

1. Kakšne so naloge komisije za zakonodajno - pravna vprašanja?

ZDVIS: Za obravnavo in pripravo predloga stališč in gradiv s področja pravne zaščite in varstva pravic vojaških invalidov in drugih upravičencev do varstva po zakonu o vojnih invalidih je v ZDVIS zadolžena komisija za statutarne in pravne zadeve, ki jo skladno z določili statuta ZDVIS imenuje izvršni odbor ZDVIS. Naloge komisije so določene v statutu zveze, podrobneje pa v sklepu izvršnega odbora o imenovanju.

Naloge komisije so, da spremlja zakonske in druge predpise, s katerimi se ureja pravni in statusni položaj vojnih invalidov in članov družin padlih v vojnah in umrlih vojnih invalidov ter druge predpise, ki urejajo varstvo in pravice invalidov na splošno, da pripravlja predloge za dopolnitev ali spremembo teh predpisov, da obravnava pobude in predloge za spremembe statuta in splošnih aktov zveze in da ocenjuje skladnost pogodb, ki jih ZDVIS sklepa z drugimi pravnimi in fizičnimi osebami, z zakonskimi predpisi.

ZDCIVS: Pri ZDCIVS deluje komisija za spremljanje varstva civilnih invalidov vojn. Komisija obravnava in spremlja zakonske in podzakonske akte, ki jih je sprejela ali jih sprejema RS v zvezi s posebnim varstvom civilnih invalidov vojn. Seveda pa komisija sodeluje z državnimi organi tudi v fazi nastajanja predpisov, zlasti zakonov.

2. Kako ocenjujete zdajšnjo zakonodajo, ki ureja položaj civilnih/vojnih invalidov? Katero področje bi moralo biti bolje urejeno oziroma, kje so pomanjkljivosti; kje država šepa pri ureditvi položaja civilnih/vojnih invalidov?

ZDVIS: Pravni (statusni) položaj, varstvo in obseg pravic vojnih invalidov (vojaških vojnih in vojaških mirnodobnih invalidov ter civilnih invalidov vojn) in družinskih članov padlih v vojnah ter umrlih vojnih invalidov ureja zakon o vojnih invalidih. Podrobnosti, s katerimi se ureja način izvajanja zakona, so urejene s pravilniki, ki jih izdaja minister pristojen za invalidsko varstvo.

Po naši oceni je z zakonom o vojnih invalidih pravni in socialno ekonomski položaj vojnih invalidov in drugih upravičencev do varstva urejen primerno in v skladu z načeli, ki so zapisana v dokumentih OZN, EU, v koncepciji razvojne strategije invalidskega varstva v Sloveniji in drugih dokumentih.

Razumljivo je, da z nekaterimi rešitvami nismo zadovoljni. Ocenjujemo, da je možnost uveljavitve pravice do zdravljenja v naravnih zdraviliščih že z zakonom zelo omejena, invalidnine po umrlih vojnih invalidih so nesorazmerno nizke, ponovno ocenjevanje invalidnosti je nezadostno urejeno, prejemniki družinske invalidnine po padlih v drugi svetovni vojni in po umrlih vojnih invalidih so morajo plačevati akontacijo dohodnine in še nekatera vprašanja, kot je usklajevanje odmerne osnove ter drugo.

ZDCIVS: Menim, da država z zakonom o vojnih invalidih in z ustreznimi podzakonskimi akti do neke mere zado-

voljuje varstvo civilnih invalidov vojn. Manj zadovoljni so civilni invalidi z nižjim odstotkom invalidnosti, ker invalidnina z nižanjem tega zelo hitro pada.

Posebej pa menim, da sedaj ni zadovoljivo rešeno usklajevanje prejemkov. Po sprejemu zakona o usklajevanju transferjev je usklajevanje prenizko, tako da realna vrednost prejemkov civilnih invalidov pada. Neustrezno je urejeno tudi varstvo družinskih članov civilnih invalidov vojne. To vprašanje naša komisija že proučuje in bo skušala pristojnim organom podati potrebne predloge.

3. V kolikšni meri zvezi preko pristojnih komisij sodelujeta pri pripravi/usklajevanju invalidske zakonodaje in kako takšno usklajevanje poteka?

ZDVIS: ZDVIS ima kot reprezentativna invalidska organizacija za vojaške vojne in vojaške mirnodobne invalide možnost sodelovati pri delu delovnih skupin, ki pripravljajo gradiva in pri obravnavi predloga zakonov s področja varstva invalidov. Državni organi, zlasti pa Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve spoštujejo načelo »Nič o invalidih brez invalidov« tudi v primeru priprav besedil zakona od osnutka naprej. Pobude za spremembe predpisov ali za spremembo besedil predloga zakona so predmet obravnav in usklajevanj na več ravneh. Ves postopek je dolgotrajen, velikokrat pa prevladajo »višji interesi«.

ZDCIVS: Naše sodelovanje pri pripravi državnih predpisov načeloma dobro poteka. Pristojne službe pri ministrstvih nas obveščajo o pripravi vsebin v zvezi z invalidskim varstvom. Čeprav je treba tu takoj pripomniti, da so v preteklosti ta obvestila velikokrat prišla zelo pozno ali prepozno za morebitno vplivanje. Sicer pa nas ministrstva oz. njihove službe skupaj z drugimi invalidskimi organizacijami vabijo na obravnavanje tovrstnih gradiv in so pripravljene prisluhniti našim predlogom, s tem pa še ni rečeno, da jih tudi upoštevajo.

4. Kako ocenjujete komunikacijo med pristojnim zakonodajalcem in zvezama, ki sta reprezentativni invalidski organizaciji?

ZDVIS: Odnosi med ZDVIS in ministrstvom, pristojnim za invalidsko varstvo, in državnimi organi so po naši oceni korektni in v znaku slogana nič o invalidih brez invalidov. Res pa je, da je v današnjih razmerah zelo težko doseči spremembo zakona ali drugega predpisa, zlasti če gre za širitev obsega pravic, ki morajo biti pokrite z denarjem iz državnega proračuna.

ZDCIVS: Kot že povedano, pristojni zakonodajalec v naši državi načelno sodeluje z našo organizacijo, ocenjujem pa, da je to naše sodelovanje bolj na deklarativni ravni, kot pri pripravi samih vsebin.

Odgovore ZDVIS pripravil: **Ivan Pivk, predsednik ZDVIS**

Odgovore ZDCIVS pripravil: **Adolf Videnšek, predsednik komisije za varstvo civilnih invalidov vojn pri ZDCIVS**

KAJ DELA VAŠE DRUŠTVO (september – december 2009)

DCIVS LJUBLJANA:

- redni obiski starejših in bolnih članov doma v domovih in bolnišnicah,
- dnevni center: prepevanje ljudskih pesmi ob spremljavi harmonike, urjenje spomina- ohranjanje miselne kondicije, predavanja in usposabljanje za aktivno življenje (zdrava prehrana, zdrav način življenja, ročne spretnosti),
- skupine za samopomoč »Svetla obzorja« - tedenska srečanja, izleti v naravo, praznovanje rojstnih dni,
- kopanje z vodo telovadbo v klimatskem kopališču Snovik - enkrat tedensko,
- redna tedenska športno rekreativna vadba: kegljanje, streljanje, balinanje, petanka, vrtno kegljanje, pikado in lažji planinski pohodi,
- enodnevni izlet: Zagreb – živalski vrt, martinovanje in novoletno srečanje,
- občasni prevozi invalidov k zdravniku, v zdravilišča in na obiske.

Predsednik: Zdravko Zore

DCIV PRIMORSKE

- priprava osnutka načrta dela za leto 2010 in sprejemanje načrta na skupščini, ki bo decembra,
- enodnevni izlet v oktobru,
- organizacija športnih iger CIV v šahu,
- sodelovanje na Festivalu prostovoljstva Gorici (Italija),
- obiski članov in predstavitve programov in možnost njihovega koriščenja,
- poglobljeno sodelovanje z Svetom za invalide pri MO Nova Gorica,
- delavnica na temo: Posebni socialni programi in razpoložljivi tehnični pripomočki.

Predsednik: Ciril Habe

Ostala društva VI in CIV načrtov dela niso posredovala.

DAN CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE

Kot vsako leto je Zveza društev civilnih invalidov vojn Slovenije tudi letos organizirala in izvedla srečanje civilnih invalidov vojn ob Dnevu CIV, 26. juniju. Civilni invalidi so si ta dan za svoj praznik izbrali, ker so takrat,

leta 1991, ob agresiji na Slovenijo, padle ali bile ranjene prve civilne žrtve.

Srečanje in slovesnost, ki smo ju organizirali 24. junija, sta bila tudi letos v prostorih Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani. Slovesnosti se je udeležilo več kot 80 civilnih invalidov vojn iz vse Slovenije ter številni gostje.

Slavnostna govornica je bila ministrica za obrambo Ljubica Jelušič. Vabilu so se poleg predstavnikov nekaterih invalidskih organizacij, odzvali tudi direktor direktorata za invalide pri vladi RS Cveto Uršič, predsednik Sveta FIHO Miran Krajnc, predsednik NSIOS-a Boris Šuštaršič in delegacija vojnih invalidov Madžarske.

Ministrica je v govoru med drugim poudarila, kako pomembno vlogo imajo prav civilni invalidi vojn in naša zveza pri krepitevi miru in reševanju konfliktov na strpen način – brez nasilja in vojn.

Častna gostja in slavnostna govornica na slovesnosti ob Dnevu CIV je bila ministrica za obrambo Ljubica Jelušič.

Nataša Kogoj

ZDVIS: MEDNARODNO SODELOVANJE

V Zvezi društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS), reprezentativni organizaciji za področje vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja v Sloveniji, deluje tudi Komisija za mednarodno sodelovanje. Na tem področju ZDVIS že vrsto let sodeluje s Svetovno veteransko federacijo (SVF), še posebej v sklopu Stalnega komiteja za Evropo (SCEA). Prav tako sodelujemo v posebni Delovni skupini SVF za jugovzhodno Evropo. Za zvezo najpomembnejše področje mednarodnega sodelovanja je izmenjava srečanj med zvezami in združenji vojnih invalidov držav nastalih na območju nekdanje Jugoslavije. Nekdanja skupna država je imela dobro urejeno zakonodajo na področju varstva vojnih invalidov, po nastanku novih držav pa je to področje urejala vsaka novonastala država po svoje. Čezmejno sodelovanje je pomembno za zvezo, saj so dobljene informacije, izkušnje in primerjave z drugimi državami koristne pri ohranjanju in nadgrajevanju pravic vojnih invalidov v Sloveniji.

ZDVIS v Beogradu

V začetku junija 2009 je bila naša delegacija na obisku pri Združenju vojaških in mirnodobnih vojnih invalidov Srbije (URMVIS) v Beogradu. To je bilo že peto srečanje, kar dokazuje da so naši odnosi na zelo visoki ravni. Srečanje je bilo dobro pripravljeno, tako da smo tri dni, ki smo jih preživel v Srbiji, izkoristili za izmenjavo ocen dosedanjih srečanj in dogovore o nadaljnjem sodelovanju. Izmenjali smo informacije s področja pravne zaščite in položaja vojnih invalidov v obeh državah. Obe delegaciji sta bili na pogovoru pri državnem sekretarju na Ministrstvu za delo in socialno politiko Zoranu Markoviću, kjer smo predstavili našo ureditev s področja VI in pojasnili nekatere svoje poglede povezane z oblikami financiranja obeh organizacij in sodelovanjem z SVF. Nas je zanimala predvsem vsebina njihovega predloga Zakona o vojnih invalidih, v katerem ostaja, poleg ostalih pravic, tudi zakonska določba o t.i. »Nacionalnem priznanju VI«.

Posebej zanimivo je bilo srečanje s predstavniki Občinskega združenja RMVI v Smederevu, saj smo tako dobili vpogled v organiziranost vojaških invalidov na lokalni ravni, kjer so razlike med nami največje. Ob povratku smo si ogledali spomenik neznanemu junaku na Avali in novo zgrajeni, 103 m visok televizijski stolp, dolgoletni simbol Beograjčanov. V številnih formalnih in tudi manj formalnih pogovorih smo pridobili veliko novih podatkov in izkušenj, kar nam bo koristilo pri našem nadaljnjem delu, prav gotovo pa smo kolegom iz Srbije posredovali vse tiste informacije, ki bodo koristile tudi njim. Zadnji dan smo izkoristili tudi za srečanje s slovenskim veleposlanikom Beogradu Miroslavom

Predstavniki vojnih invalidov iz nekdanjih republik nekdanje skupne države na obisku v Ljubljani.

Lucijem, ki je pohvalil naše aktivnosti in dobro sodelovanje slovenskih organizacij v Srbiji, kar je v tem času pozitivno za obe strani.

Srečanje je bilo zelo dobro pripravljeno in je potekalo na prijateljski ravni, kar kaže na tradicionalno gostoljubje vodstva URMVIS, in vodstva lokalnega združenja iz Smedereva. V delegaciji URMVIS so sodelovali: Nebojša Orlović (predsednik združenja), Miroslav Lazović (namestnik predsednika Republiškega odbora (RO)), Miloš Bundalo (podpredsednik RO), Slobodan Vukašinović (sekretar RO) in Ranko Sepe (organizacijski sekretar). Našo delegacijo so sestavljali: Janez Podržaj (podpredsednik ZDVIS), Boris Fras (podpredsednik ZDVIS), Jože Romšak (predsednik Komisije za MS) in Vladimir Pegan (tajnik zveze).

Predstavniki vojnih invalidov iz Madžarske na obisku v Ljubljani

Junija 2009 je bila v Sloveniji na obisku delegacija Zveze vojnih invalidov, vojnih vdov in vojnih sirot Madžarske (HONSZ). To je bil že drugi obisk Madžarov pri nas, lani pa je bila na obisku v Budimpešti naša delegacija. Prvi dan srečanja smo izkoristili za medsebojno predstavitev novosti s področja dela in zaščite VI v obeh državah. Organizirali smo srečanje s predstavniki NSIOS-a, kjer jih je pozdravil tudi predsednik Boris Šušteršič. Zanimivi so bili tudi pogovori na sedežu FIHO, kjer sta obiskovalce iz Madžarske sprejela direktor Janez Jug in poslovna sekretarka Breda Oman. Isti dan smo se sestali tudi v DVI Ljubljana. Delegacijo iz Madžarske so sprejeli tudi na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, v preostanku dneva pa je delegacija

obiskala DVI Gorenjske Kranj, kjer smo jih podrobno seznanili z delovanjem društva na lokalni ravni, predvsem z organiziranostjo društev, kar jih je še posebej zanimalo. V popoldanskem času smo jih popeljali na ogled Blejskega gradu in spomenika internirancem taborišča Mauthausen na Ljubelju.

Zadnji dan so gostje izkoristili za srečanje s predstavniki Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije in se udeležili njihove proslave. Srečanje je bilo za obe strani koristno. Teme pogovorov s predstavniki HONSZ so za nekaj časa izčrpane, tako da novih srečanj nekaj časa ne bomo načrtovali. V delegaciji iz Madžarske so sodelovali: József Ipacs (predsednik HONSZ), István Takács (civilni invalid vojne) in József Bagyal (predstavnik vojnih sirot). Našo delegacijo so sestavljali: Ivan Pivk, Jože Romšak in Vladimir Pegan, prevajala pa je Simona Gerenčer Pegan.

ZDVIS so obiskali tudi hrvaški predstavniki vojnih invalidov

29. junija 2009 je bila na obisku v Sloveniji tudi delegacija Zveze vojnih invalidov Hrvaške (SRVIH), v kateri so bili: Ivan Medvedec (predsednik), Ettore Poropat (član predsedstva) in Radovan Vujošević (tajnik zveze). To je bilo naše peto srečanje. V pogovorih, ki so potekali na ZDVIS, smo izmenjali vse potrebne informacije s področja varstva in zaščite VI v obeh državah. VI iz 2. svetovne vojne na Hrvaškem so po spremembah leta 1991 izgubili največ pravic, zato si še vedno prizadevajo za enakovrednost z mlajšimi branitelji domovine. Naša zveza jih pri tem podpira. Delegacija iz Hrvaške je predlagala, da bi ZDVIS v prihodnosti organizirala neformalno srečanje oz. konferenco predstavnikov vseh zvez in združenj VI na območju novonastalih držav po razpadu SFRJ. Na tej konferenci bi izmenjali informacije in ugotovili raven zaščite VI v posameznih državah, izhajajoč iz dejstva, da je bilo

Predstavniki madžarskih vojnih invalidov so obiskali tudi DVI Kranj. Za prevajanje (na sliki prevajalka Simona Gerenčer Pegan) je poskrbela ZDVIS.

za VI v skupni državi dobro poskrbljeno, danes pa so razlike vse večje.

V Ljubljani tudi črnogorski vojni invalidi

20. maja 2009 je bila prvič na obisku pri nas delegacija Zveze združenja borcev NOR-a in antifašista Črne gore, v kateri sta bila Senka Klikovac (članica Komisije za borčevsko in invalidsko zaščito pri MDDSZ) in Ljubo Žarković (predsednik komisije). Srečanje je bilo enodnevno, kar pa je zadostovalo za izmenjavo vseh pomembnejših informacij o organiziranosti VI v obeh državah, pri čemer je pomembno, da so v Črni gori VI še vedno organizirani v sestavi ZZB NOV. Pogovori so bili koristni za obe strani, sprejeli pa smo tudi povabilo, da obiščemo VI v Črni gori.

Jože Romšak

OBISK DELEGACIJE MADŽARSKIH INVALIDOV VOJN

Zveza civilnih invalidov vojn Slovenije je konec junija na delovnem kosilu gostila predstavnike madžarskih invalidov vojn in vojnih veteranov. Goste sta sprejela predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije Franc Donko in predsednik Evropske zveze invalidov vojn Jože Zupanc.

Prvič smo se srečali že pred več kot desetimi leti, zato je bilo tokratno srečanje toliko bolj pristrčno in delovno.

Delegaciji sta si izmenjali izkušnje o delovanju organiza-

cij in ureditvi varstva invalidov vojn v obeh državah in v Evropi nasploh. Jože Zupanc je predsednika madžarske zveze Jozsefa Ipacsja tudi pozval, da se njihova organizacija včlani v Evropsko zvezo invalidov vojn, saj je njen glavni namen pomagati pri urejanju zakonodaje in varstva invalidov vojn na modernejši, evropski način in tako, da je primerna življenju invalida.

Nataša Kogoj

Spomin prijateljem

Trije fantje z veliko prtljage.
 Brzovlak pelje počasi, vendar napredujoče,
 Veliko, veliko kilometrov je že za nami,
 Objeli smo drage prijatelje.
 Ob prestopu meje smo videli čudovite reči,
 Vlak je drvel mimo plodnih polj,
 Če bi vrhovi gorá govorili,
 Na krilih (šumečih) vetrov, se mi ogreva srcé.
 Lepote gorá, čudovite pokrajine.
 Velikost gozdov, hiše ob skalah,
 Pastir ob ovcah, ki se pasejo,
 S svežo hrano se prehranjujejo, v skalnatih kotičkih.
 Valovi žuborečega potoka,
 So kraj življenja rib,
 Visoki vrhovi gorá, se vidijo daleč, daleč
 Električna napeljava z napetostjo.
 Nismo prišli na dopust, na sestankovanje.
 Na ne skromno veselje starih prijateljev,
 Ptica žvrgoli prijateljstvo, prijateljstvo,
 Na svetlih žarkih dopolnjenih let (v čast dopolnjenim letom).
 Večna slava, preteklim letom,
 Zdravje je že načeto, vendar še ni konca.
 Osiveli lasje, znak večne mladosti,
 Slava lepih spominov iz srečnih časov.
 Vedno polne sklede, okusne hrane,
 V Ljubljani nadstropne hiše,
 Pod visokim (stebrom) trije izviri pršijo,
 Ki na sončni strani označujejo reke.
 Težek je madžarski jezik, ne razume ga vsak,
 Beseda tolmača ga naredi razumnega.
 Bilo je dobro pri vas, plesti nova prijateljstva.
 S skupnimi interesi vse olupšati.
 Ljubljana, 24.06.2009

József Bagyal
 (prevedla Simona Gerencser Pegan)

Barátainknak
 Emlék
 Három fiú telte nagy csomaggal.
 Gyorsvont lassan, de haladva
 Sok, sok kilométer, van már mögöttünk.
 Kedves barátainkat magunkhoz öleltük.
 Határt átlépve, szép csodát láttunk
 Termőföldek mellett robogott vonatunk
 Hegyeknek csúcsa, ha volna beszélni.
 Zúgó szellők szárnyán, szívem melegségi.
 A hegyek szépsége, gyönyörű szép tájak.
 Erdők sokasága sziklán lévő házak.
 Legelőző birkák, pásztor mag mellett.
 Fűs fűvel elkezdte, szőlők szegletében.
 Zúgó pataknak tájékről hullama.
 Pisztrángoknak éllettő tanyája.
 Magas hegyek orma, messze messze látszik.
 Villany pórná, árammal cikázik.
 Nem üdülni jöttünk, tanácskozás éke.
 Régi barátaink, nem kis öröme.
 Barátság, barátság ez csicsergi a madár.
 Élőltől évekneknek, fényes sugaran.
 Elszámtalt éveknak, örök diadala.
 Megkapott az egészség, de meg, minden vege.
 Olék fiatalság, őszülő haj éke.
 A boldog idők, őszű szép emléke
 Fűnem élnek mindig tele találak
 Ljubljánában lévő emeletes házak
 Magas oszlop alján, három víz csordogál
 Folyókat jelzi a napfénynek oldalán
 Nehéz a magyar nyelv, nem mindenki érti
 Tolmacsnak a seava, értelmezve tesszi
 Jó volt itt lenni, új barátságot kötni.
 Kérső akaratkal, mind ezt szeretne tenni.

Ljubljana 24.06.24

Bagyal József
 szerző

Rokopis pesmi Józsefa Bagyala v madžarščini. Bagyal, član delegacije madžarskih vojni invalidov, ki je nedavno spet obiskala ZDVIS, je pesem posvetil prijateljstvu obeh organizacij.

Vojak

Vojak na straži tam stoji,
 Na straži sam do polnoči,
 Korakov šteje gori pet,
 Nazaj jih šteje toliko spel.

Zamišljeno strmi v temo,
 Nad sabo v zvezdnato nebo.
 In sam pri sebi govori,
 Nočoj se mi ljubica možji.

Oj ti predraga deklica,
 Si zbrala družga fantiča.
 Ki lepote uživa tvoj kras,
 na straži moram stati jaz.

Tudi jaz ne bom na straži stal,
 Vlejš reki si bom mir izbral.
 Požene v globoko se vodo,
 Nikdar ga več nazaj ne bo.

Franč Vuk

TRNOVA POT PARTIZANSKIH RANJENCEV

Zgodovine vojn ni brez poglavij o skrbi za ranjene vojake. Še posebej skrbne nege pa so bili deležni ranjenci v partizanskih enotah. Vsem je dobro znano reševanje ranjencev na Sutjeski in Neretvi med NOB. Še posebej skrbno pa je bilo sanitetno osebje iz partizanskih vrst na področju Slovenije, saj je več kot polovica vseh zdravnikov iz takratne Slovenije sodelovala v NOV. Na slovenskem ozemlju je v tem času delovalo 124 skritih bolnišnic za ranjene partizane, pri njihovem reševanju pa so sodelovale cele brigade in divizije. Samo pri prenosu in prevozu nekaj čez sto hudo ranjenih iz bolnišnic Franja in Pavla na partizansko letališče na Notranjskem v jeseni 1944 (preko proge in čez cesto pri Postojni), je sodelovala celotna divizija in druge partizanske enote. Tako so bili vsi hudo ranjeni partizani varno preneseni na letališče in od tod z zavezniškimi letali prepeljani na zdravljenje v južno Italijo.

Kako in s kakšnimi težavami so se srečevali požrtvovalni tovariši, ki so prenašali ranjence, naj na kratko opišem v svojem primeru, ko so me ranjenega prenašali utrujeni in izmučeni tovariši.

Znano je, da je nemški okupator z domačimi izdajalci, domobranci, v marcu 1945 izvedel eno večjih ofenziv na območje enot IX. korpusa. Ofenziva je zajela del Gorenjske in celotno območje Primorske, vse do morja. Kljub temu, da je štab korpusa s svojimi enotami manevriral in se poskušal izogniti popolni obkolitvi, je bilo celotno vojaško in civilno vodstvo Primorske z bližnjimi enotami vred, 1. aprila 1945 zjutraj, popolnoma obkoljeno, in sicer na obronkih planote Vojsko. Ne glede na to so vojne enote korpusa ves dan uspešno odbijale sovražnika. Seveda je v tem boju padlo mnogo tovarišev, še več pa jih je bilo ranjenih. Tu je padel tudi narodni heroj Stjenka, hudo ranjen pa je bil podpolkovnik Ribačenko, šef ruske vojaške misije. Tudi ujetih je bilo precej, med njimi nekdanji javni tožilec Slovenije Vito Krajger, šef angleške vojaške misije in drugi.

Ko se je znočilo, se je štab korpusa z drugimi organi in lažje ranjenimi začel prebijati iz obroča v smeri Šentviške gore. 22 hudo ranjenih borcev, med katerimi sem bil tudi jaz, v preboju niso mogli nositi. Zato so nas namestili na neki gozdni jasi in nam dodelili enega od bolničarjev za oskrbo. Prvo noč smo še kar v miru počivali, čeprav se je na vseh koncih slišalo streljanje. Hudič se je pojavil drugi dan. Okoli 10. ure smo dobrih 100 metrov pod nami zaslišali in zagledali vrsto Nemcev in domobrancev, ki so raziskovali teren. Lahko povem, da bi bili vsi ranjenci takrat pripravljeni uporabiti orožje proti sebi, če bi ga imeli. Kot je znano pa so vsem ranjencem odvzeli orožje prav zato, da se v nevarnosti ne bi pokončali. In glej ga vraga, pomagala nam je sreča, saj bežati nismo mogli. Nad nami se je pojavilo zavezniško letalo v

spremljstvu lovca in začelo na Šentviško goro s padali odmetavati pomoč. Seveda so Nemci, ki so bili v zasedah nad nami, začeli na letala streljati, lovsko letalo pa je udarilo nazaj, tako da so tudi okoli nas švigali izstrelki. Ker je to trajalo nekaj časa, so se Nemci in domobranci razvrstili v kolono, čisto blizu nas in odkorakali. Tako smo se k sreči rešili pokola.

Ko pa že tretji dan ni bilo rešitve (bili smo brez hrane in vode), se je bolničar Srečko napotil poiskati pomoč v eni od hiš, ki smo jih videli v daljavi. Ko je bil nekaj sto metrov stran, smo zaslišali strele. Tako je pod streli nemške zasede, ki se je utrdila nad nami, padel naš bolničar. Šele četrty dan zvečer je štab korpusa poslal bataljon vojakov, da nas poišče oziroma preveri, ali je kdo od ranjencev še živ. Vsi so namreč mislili, da so nas Nemci zagotovo pokončali.

Takoj so nas na nosilih odnesli v eno od hiš bližnje vasi, nas umili, prevezali in za silo nahranili. Nato so nas položili nazaj na nosila in nas v spremstvu celega bataljona nosili preko Trnovskega gozda proti Mrzli rupi, kjer je bila postaja ali javka bolnišnice Pavla. Kakšen je bil ta prenos, je težko povedati. Mene sta nosila dva tovariša. Eden srednjih let, Gorenjec in mlajši fant iz okolice Idrije. Nosila sta me celo noč, do jutra. V začetku sta počivala na približno kilometer poti, kasneje pa na vsakih 10 metrov. Zaradi bojev v sovražni ofenzivi sta bila zelo oslabela in izmučena. Težko je povedati, da se je mlajši nekajkrat razjokal kot otrok. Tudi jaz sem ob tem trpel. Po dolgem nošenju sta bila tako onemogla, da sta me pustila v gozdu nekaj kilometrov od javke v Mrzli rupi in odhitela po pomoč v bližnjo vas. In res, po slabi uri sta do mene prispeli mati – ženska srednjih let in njen šepasti sin, ki ni bil sposoben za vojsko. Onadva sta me odnesla v Mrzlo rupo, v šupo ene od hiš. Tam sta me namestila na listje, me pogrnili s kocem in steljo. Čez kakšno uro mi je druga ženska prinesla mleko in polento. Seveda sem to, po tolikih dnevih lakote, slastno pojedel. Nedolgo zatem pa sem vse izbruhal, ker prazen želodec tega ni prenesel.

V šupi, kamor sta me namestila, sem ostal vse do večernih ur. Tedaj so iz Pavle prispeli bolničarji - nosači in me odnesli v nekaj kilometrov oddaljeno bolnišnico. Tam so me namestili v eno od barak, ki sem si jo delil z še 31 tovariši. Kasneje so namestili še nekaj dodatnih ležišč ob naših nogah. Za tedanje razmere sta bili hrana in oskrba kar dobri. Posebej dobra je bila bolniška oskrba. Bolničarke so bile neverjetno požrtvovalne, saj so nas negovale dan in noč. Da ne govorim, kako požrtvovalna zdravnica je bila dr. Pavla!

V »moji« baraki smo bili nameščeni samo težji ranjenci. Na moji desni strani je ležal major Radko Marjanovič,

poveljnik Kosove brigade. Čeprav hudo ranjen v obe nogi, je bil zelo duhovit. Po rodu iz Bosne je bil med tistimi oficirji, ki jih je Tito spomladi leta 1943 poslal v Slovenijo kot pomoč slovenskim partizanom. Marjanovič nas je zabaval z zgodbicami in pripovedmi o Bosni.

Levo od mene je ležal mlad mornar iz Trsta, ki so mu odrezali nogo in bi moral več dni mirno ležati. Kljub temu je kmalu

po operaciji vstal in plesal po eni nogi in pel: »Še bomo plesali!« Na koncu ležišč, pri naših nogah, pa je na pogradu ležala mlada, lepa partizanka. Ranjena je bila v ramo (čez teden dni je umrla). Kljub temu naj povem, da je bil z njo hec v celi baraki. Moški smo namreč pri uriniranju brez težav leže uporabljali temu primerne posode, pri ženskah pa je to seveda težje. Ko je ranjen-

Prizor posnet pred partizansko bolnišnico na Snežniku.

ka želela na vodo, je bolničarka prinesla nek umivalnik in ko je nesrečnica urinirala, je voda škropila tudi po nas v bližini. Zato se je razglasil preplah, završalo je: »Odprite dežnike.« Tako nam bolnišnici le ni bilo tako hudo, čeprav smo bili sami težji ranjenci. Naša dokončna rešitev je prišla 4. maja 1945. Ta dan so prispeli kamioni. Na nosilih so nas naložili nanje in odpeljali v Gorico, v bolnišnico sv.

Justa, kjer so nas namestili na postelje z vsem udobjem. Zadeve je urejal partizanski zdravnik dr. Franc Drganc z nekaj partizanskega osebja, vsi drugi zdravniki in osebe pa so bili Italijani. Treba je še povedati, da so imeli do nas zelo dober odnos. Tako smo končali to trnovo epizodo.

Mirko Pirc - Miki

naše vezi mnenje

PA LE NI BILO TAKO SLABO

»Pa le ni bilo tako slabo!« sem vzkliknil, ko sem prebral študijo dr. Andreja Šaleharja »Civilni vojni oškodovanci – zakonsko varstvo v prvi svetovni vojni« (Naše vezi, št. 39, junij 2009). Avtor raziskave podrobno členi zakona iz leta 1917 in 1918, ki nedvoumno dokazujeta, da je Avstro-ogrska monarhija zakonsko zaščitila tudi civilne invalide vojn (CIV). Zakon z dne 18. avgusta 1918. leta govori o »Odškodninski dolžnosti države za krivične poškodbe civilnih oseb v sedanji vojni«, zakon z dne 31. decembra 1917. leta pa o »naredbah skrbi za civilne vojne poškodovance, njihove svojce in zaostale.«. Iz zakonov razberemo visoko moralno in materialno skrb za CIV. »Rajnika« Avstrija in »gnila« Jugoslavija, o katerih je bilo splošno razširjeno slabšalno javno mnenje, le nista bili indiferentni do civilnih žrtev vojne, ampak nasprotno.

Zakonodaja varstva pravic CIV v preživelih državah; Avstro-ogrski in kraljevini Jugoslaviji je le še zgodovinski spomin. CIV, ki smo to postali zaradi vojnih okoliščin v in po drugi svetovni vojni, smo bili desetletja brez zakonske zaščite. Do izenačitve pravic z vojaškimi vojnimi invalidi in enakega varstva je prišlo šele leta 1993 ali 37 let

po vojni. Storzena krivica je prizadela v večini primerov otroke, današnje 70 - letnike (povprečna starost CIV je bojda več kot 70 let), le okoli 100 pa jih je še s 100 - odstotno invalidnostjo. Še vedno je boleč spomin na napore in dokazovanja, ki so bili potrebni, da je do zakonske zaščite CIV sploh prišlo. Še vedno, po tolikih letih, ni rešeno od kdaj se določi status CIV: ali z nastankom invalidnosti, ali od datuma izdaje odločbe. Država o tem molči. Republika Slovenija je podpisala in ratificirala »Konvencijo o pravicah invalidov« in kot je v imenu predsednika države spregovoril Franc Hočevar na srečanju vojnih invalidov v Šempetru pri Gorici, jo je potrebno še implementirati. Kdaj, gospod predsednik? Za ureditev statusa CIV od nastanka invalidnosti je priročen tudi 14. člen ustav Republike Slovenije.

Za zagotovitev zakonskih pravic CIV bi bilo umestno, dobro in korektno, da bi CIV ali vojaški vojni invalidi predlagali, da se kompetence varuha pravic bolnikov razširijo še na pravice invalidov vojn.

Janez Zirc

LJUBLJANSKI CIV V SKUPINAH ZA SAMOPOMOČ

*Delovanje skupin za samopomoč v Društvu civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana
v juniju, juliju in avgustu 2009*

Osnovni cilj tradicionalnega delovanja naših skupin za samopomoč, ki jih že deseto leto uspešno in zagnano vodi in koordinira naša podpredsednica Angela Zadnikar, je preprečevanje socialne izolacije starejših in invalidnih članov Društva. Z organiziranim izvajanjem zasnovanih dejavnosti, s pomočjo katerih so se v preteklih treh mesecih izpolnjevale potrebe po pripadnosti družbeni skupini (civilnim invalidom vojn), izobraževanju, vplivu, zabavi in samorealizaciji socialno ogroženih in zaradi drugih razlogov osamljenih uporabnikov, smo prispevali k izboljšanju kakovosti njihovega življenja.

Za dejansko izpolnitev namenov tega programa, ki poleg programa zdravstvene rehabilitacije, ki se uspešno izvaja z možnostjo izrabe oddiha in bližnjih zdravstvenih storitev v počitniških objektih na morju in v slovenskih toplih, ki so v lasti in upravljanju naše Zveze in nekaterih društev, ter športnega udejstvovanja naših članov, smo v preteklih treh mesecih uspeli izvesti kar nekaj dogodkov.

Za boljše razumevanje vloženega časa in truda želimo naše bralce obvestiti o dogodkih, ki so bili uspešno izvedeni, o čemer priča tudi število udeležencev:

Celodnevni izlet z izobraževalnim ogledom soteske Blejskega Vintgarja in kosilom v kmečkem turizmu – 18 udeležencev, celodnevni izlet na Rakitno s tematskimi pogovori o osebnih težavah in malici ob Rakitniškem jezeru – 18 udeležencev, celodnevni izlet na Bled z ogledom blejskega gradu, izobraževalnim obiskom največjega slovenskega kampinga na Šobčevem bazarju in ogledom z razlago najpopularnejše slovenske božje poti na Brezjah ter kosilom – 53 udeležencev, izobraževalni in zabavni izlet na Turjak in priložnostno kosilo – 49 udeležencev,

rekreacijski piknik z glasbeno spremljavo in priložnostnimi jedmi na žaru v Ponikvah ob Savi – 49 plus 1 udeleženec, ki je prišel naknadno (pisec teh vrstic).

Poleg tega pa še v preteklih 12 tednih enkrat ali dvakrat na teden prevoz na morje – Fiesa na oddih v naravi in kopanje zainteresiranih, prehrana v lastni režiji (18 voženj po 18 članov – 324 udeležencev) in v poletnih mesecih individualni obisk Term Snovik, kjer smo imeli možnost tedenskega obiska s popustom (vsakokrat po 8 udeležencev).

Kadar se je posameznih dogodkov udeležilo med 9 in 18 udeležencev smo uporabili lastno in izposojeno kombinirano vozilo, pri večjem številu udeležencev pa najete avtobuse.

Menim, da je skupni seštevek vseh udeležencev (559), ob dejstvu, da so mnogi naši člani v poletnih mesecih zasedeni z varstvom svojih in sosedovih vnukov, vsega spoštovanja in priznanja vreden. Pomembna je tudi ugotovitev naše strokovne svetovalne službe, da v času gospodarske recesije in mačehovskega odnosa naše države do civilnih invalidov vojn, ki se kaže v dejansko stalnem naraščanju življenjskih stroškov in realnem nazadovanju usklajevanja naših invalidnin, narašča zanimanje naših članov za storitve, ki jih lahko zagotovi in uspešno izvede njihovo društvo.

Prepričan sem, da bomo s skupnimi napor in podporo vsega našega članstva lahko uspeli tudi v bodoče uspešno in v zadovoljstvo zainteresiranih in zdravstveno sposobnih članov izvajati naše dejavnosti.

Zdravko Zore

Ovenela je

*Predi polja našega
zelenela je mogočna lipa.
Dvesto let ga je krasila,
vse k sebi je vabila.*

*Po vrtovih sred' polja,
po planinah vrh gora,
v maju cvelje že dehtli
le na naši lipi več ga ni.*

*Predi mojega srca
je cvelela bujna rožica,
vir veselja mojega.*

*V maju vse se veseli,
le mene srce boli,
ker v njem rožice več ni.*

Franč Vuk

DELO DVI SLOVENSKE ISTRE V PRVEM POLLETJU 2009

Društvo vojnih invalidov Slovenske Istre Koper kljub vsem težavam, ki pestijo vojne invalide, uspešno nadaljuje načrtano pot. Člani komisij in izvršnega odbora izvajajo že utečene programe, jih sproti analizirajo in ocenjujejo njihovo uspešnost in smotrnost. Na podlagi teh analiz in razprav postopoma uvajamo spremembe v obstoječe programe (npr. integracija težkih, socialno ogroženih in socialno izključenih vojnih invalidov v kulturno in družbeno življenje), obujemo zamrle (aktivno športno udejstvovanje) ter uvajamo nove (usposabljanje vojnih invalidov za premagovanje življenjskih težav).

Na ta način se skušamo prilagajati specifičnim zahtevam in zmanjšati splošni zmogljivosti našega članstva, ki peša in se sooča z drugačnimi težavami in izzivi kot pred dvajsetimi leti. Povprečna starost članov v vseh treh sekcijah društva (Koper, Izola in Piran) namreč presega 80 let.

Tudi na letošnjem zboru članov so organi društva poročali o delovanju v preteklem letu ter predlagali načrt dela za prihodnje. Zbor je podprl tudi nekaj pobud, in sicer, da se sredstva od prodaje deleža v Zdravilišču Strunjan, ki je bilo zgrajeno namensko za vojne invalide, namenijo vojnim invalidom za plačilo dodatnega zdravstvenega zavarovanja, s pomočjo katerega bi lahko hitreje prišli do specialističnih zdravstvenih uslug in da se iz teh sredstev krijejo stroški zdravljenja vsem vojnim invalidom, ki jim zdravniške komisije to zavrnejo. Težjim invalidom, ki jim je zdravljenje odobreno, naj bi doplačali tudi stroške spremljevalca. Vedno več je namreč primerov, ko invalidi odklonijo zdravljenje, ker brez spremstva ne morejo v zdravilišče, čeprav jim ta po sedanjih predpisih ne pripada. Iz teh sredstev bi zagotavljali tudi pomoči družinskim članom vojnih invalidov. Ugotavljamo, da se sredstva za zdravilišča ne delijo po vseh upravnih enotah enakomerno, zato ponovno predlagamo, da se vsi vojni invalidi, ki jim prošnje za zdravilišče zavrnejo, pritožijo.

Na podlagi predlogov Komisije za socialne zadeve smo pomagali tistim članom društva, ki imajo zdravstvene ali druge težave. Njihove težave smo uspešno reševali v okviru socialnih programov ohranjanja zdravja in posebnih pomoči. Vse predloge komisije je obravnaval izvršni odbor društva in jih v celoti potrdil. Petim prosilcem smo dodelili pomoč pri zdraviliškem zdravljenju in petim enkratno denarno pomoč.

Komisija za šport, rekreacijo in druženje deluje z novim zagonom, saj smo uspeli sestaviti nove športne ekipe v več panogah. Seveda tudi športni uspehi niso izostali. Ženska balinarska ekipa, v kateri tekmujejo vdove po vojnih invalidih, že vrsto let sijajno igra, tako da jim še moške ekipe ne pridejo do živega. Šahisti so v posamični konkurenci na tekmovanjih osvojili prvo in druga mesta. Tudi moška balinarska ekipa se je tudi dobro odrezala. Bili so tretji na

Polaganje venca v spomin padlim v Žužemberku.

športnih igrah ZDVIS. Ne smemo pozabiti strelcev, ki so prav tako nova ekipa, in pridno nabirajo zadete kroge.

Tako kot vsako leto, smo se 30. maja udeležili srečanja vojnih invalidov in družinskih članov v Novem Mestu, kjer je bilo še posebej svečano ob 15. obletnici ZDVIS in razvitju prapora. Po končani slovesnosti smo obiskali še veličastni spomenik na Žužemberku, kjer je padlo veliko število Primorcev, veliko naših članov pa je tam dobilo vojne rane, ki so jih zaznamovale za vse življenje. Naša predstavnica sta k spomeniku položila venec, nato pa nam je predstavnica Društva upokojencev Žužemberk orisala zgodovino bojev za to strateško točko, ki je branila dostop h Kočevskemu Rogu, kjer so imeli partizani svoje baze in bolnišnice. Obiskali smo še žužemberški grad, ki so ga partizani zažgali, saj je služil okupatorju in njegovim soborcem kot močno oporišče. Na povratku k naši obali so široko nasmejani obrazi dokazovali, da smo v tej kombinaciji druženja, sprehoda, komemoracije in obujanja zgodovinskega spomina uspeli najti pravo mero. Letno druženje članov bo letos organizirano jeseni, saj ga zaradi številnih drugih, predvsem administrativnih obveznosti in zdravstvenih težav, nismo uspeli organizirati v prvih mesecih tega leta.

Izdali smo že četrto številko našega glasila, v kateri smo članom predstavili poročilo o delovanju in načrt za prihodnje leto. S fotografijami in besedo smo opisali tudi naše množične akcije: izlete, komemoracije in druženja, poleg tega pa smo začeli s serijo prispevkov o tem, kako se spopadati z izzivi tretjega življenjskega obdobja. Pisali smo tudi o problematiki pravic vojnih invalidov, svoj prostor pa so dobila tudi sorodna društva, s katerimi sodelujemo.

Društvo dobro sodeluje z občinskimi upravami in sorodnimi društvi, ki se jim na tem mestu zahvaljuje. Upamo, da bo tako tudi v bodoče.

Goran Ziraldo

DVI MARIBOR: ENOTNI ZARADI RAZNOLIKOSTI

Pri Društvu vojnih invalidov Maribor so 12. junija pripravili posebno slovesnost s kulturnim pridihom. Na slovesnosti so podelili tudi priznanja Zveze društev vojnih invalidov Slovenije, ki so jih prejeli Ernest Seme, Zvonko Cajnko, Drago Miklavec in pokojni Herman Stropnik.

Člani so priznanja prejeli za uspešno delo v organih Društva vojnih invalidov Maribor in Zveze društev vojnih invalidov Slovenije in za prizadevnost pri ohranjanju zgodovinskega spomina ter izročil narodno osvobodilnega boja. Med prejemniki so tudi člani, ki so pomagali pri ustanovitvi mariborskega Društva vojnih invalidov.

Prejemniki priznanj so bili pri svojem delu zelo dejavni. Neumorno so skrbeli za razvijanje varstva vojnih invalidov, nekateri so bili pri tem odgovorni nosilci posebnih socialnih programov, ki jih izvaja mariborsko društvo. Poleg tega so nekateri delovali ali pa še delujejo v ZZB za vrednote

NOB ter drugih organizacijah in ustanovah. V Društvu vojnih invalidov Maribor smo nedavno pomladili izvršni odbor in vanj vključili mlajše člane. Njihov prispevek je že opazen. Dejstvo je, da so bili zaradi njihove iznajdljivosti in organizacijske neposrednosti marsikatero težavo že rešene. Novi problemi pa se še vedno pojavljajo.

Tokratno slovesnost sta obogatili Zmaga Palir in Nada Kranjc, ki sta brali svojo prozo. Palirjeva je predstavila akademika Ciriila Zlobca, nato pa v narečju povedala nekaj besed o svojem otroštvu na Primorskem, Kranjcova pa je v koroškem narečju pripovedovala zgodbo o krutosti v času okupacije.

Slovesnost sta zaključili u opozorilom, da je treba, vse kar je bilo, spoštovati. Torej: *»Spoštujmo preteklost, da bomo znali ceniti prihodnost«*.

Drago Miklavec

»KJER LASTOVKE GNEZDIJO«

Lastovka. Kar nekaj slovenskih pesmi opeva ta biser med našimi pticami, ena vsebinsko najbogatejših pa je zagotovo pesem v Miheličevi izvedbi. ZDCIV mi je letos omogočil letovanje v naših kapacitetah v Bučanju pri Nerezinah. Že ob prihodu smo bili prijetno presenečeni, saj nas je nad vrati v apartma pričakalo lastovičje gnezdo, v katerem je parček prizadevno grel jajčka v pričakovanju naraščaja.

Seveda smo – malo v šali – to odkritje takoj pokomentirali, in »ugotovili« da smo tu očitno »dobri ljudje doma«. In res je bilo lepo opazovati, kako sta se partnerja v gnezdu menjavala. Prav čakali smo na »veseli dogodek«, ko se bo izlegel prvi mladiček.

Nekako v istem času pa je le malo manjkalo, da nismo na

dopustu doživeli tragedije, saj je moji soprogi, ki je sladkorna bolnica, krvni sladkor nenadoma upadel in ga nismo več uspeli zvišati, tako da je padla v komo. Upravnica recepcije je poklicala nujno medicinsko pomoč in ta je prispela iz dobrih 20 km oddaljenega Malega Lošinja v manj kot 20 minutah. Ob izjemni prizadevnosti zdravnika in medicinske sestre so soprogo, ki je prvo infuzijo prejela kar v kopalnici, nato odpeljali v bolnišnico, kjer so njeno stanje uspeli normalizirati. Tej ekipi bom ostal večer dolžnik in res se ji še enkrat iskreno zahvaljujem za požrtvovalnost. Tu ni bilo vprašanja mednarodnih odnosov, niti vprašanja zavarovanja oziroma plačila storitev, le besede zdravnika: *«Hitro v bolnišnico, gre za minute, ne smemo je izgubiti!»*. In ta zdravnik je kljub resnosti situacije ob prihodu opazil nad vrati lastovičje gnezdo, saj je tudi on poznal ta pregovor o »dobrih ljudeh«. Po vrnitvi soproge iz bolnišnice smo po posvetu z zdravnikom naše bivanje nadaljevali, seveda pa tiste sproščenosti ni bilo več. Ampak narava se nam je zato oddolžila, saj so se v gnezdecu izlegle male lastovičke in ves čas preživet na terasi pred vhodom smo lahko opazovali skrbno vedenje mladih ptičjih staršev, ki sta zdaj izmenično letala in lačnim kljunčkom nosila hrano. Žal se je naše bivanje prekmalu izteklo, tako da njihovih »prvih korakov«, ko mladički prvič zapustijo gnezdo, nismo dočkali. So ga pa nedvomno dopustniki, ki so prišli za nami. Letovanje leta 2009 bo prav zaradi teh dogodkov ostalo nepozabno.

Andrej Poprijan

Lastovki, ki gnezdita nad vhodom v počitniško domovanje civilnih invalidov vojn Slovenije.

NA PTUJU NOV SPOMENIK BORCEM ZA SVOBODO

Samostojna Slovenija je 25. junija 2009 obeležila svojo polnoletnost. Država in njen narod sta za osamosvojitve Slovenije premagala trnovo pot, saj so mnogi, ki so povezani z nastankom mlade slovenske države na tej poti izgubili svoje zdravje ali celo življenje. Tragične strani slovenske zgodovine so na Ptuj u obeležili v podobi spomenika, ki stoji na ozemlju nekdanje ptujske vojašnice na Vičavi in je postavljen v čast vsem borcem in žrtvam za svobodno Slovenijo. Spomenik so slavnostno odkrili ob dnevu državnosti Republike Slovenije, ki jo je obogatil pester kulturni program in slavnostni govornik,

ptujski župan Štefan Čelan. V govoru je poudaril: *»Ptujčani smo na ta del narodove zgodovine še zlasti ponosni, saj smo ob majskih dogodkih, ko je bil sprožen prvi strel iz orožja tedanje JLA na našega občana Borisa Frasa, jasno pokazali, da bomo plebiscitno odločitev složno branili, kar so dokazali takratni predstavniki politične oblasti, policijskih enot in enot zdravstvene pomoči.«* Ob odkritju spomenika so bili poleg ostalih delegacij prisotni tudi člani Društva vojnih invalidov Ptuj.

Eva Fras

ZASAVCI NA KRASU

Zasavski vojni invalidi smo v poletnih dneh obiskali Kras. V zgodnjih jutranjih urah smo se odpravili iz Zasavja proti Lokvi na Krasu. Najprej smo si ogledali vojaški muzej, po katerem nas je popeljal lastnik muzeja Srečko Rože. Muzej je posvečen prvi in drugi svetovni vojni, na ogled pa so uniforme in drugi eksponati. Pot nas je nato vodila do pršutarne Lokev, kjer smo se okrepčali z jedačo in pijačo

ter si ogledali sušilnico pršutarne. Nato se je del izletnikov odločil za ogled Kobilarne Lipice, drugi pa so si ogledali najstarejšo turistično jamo Vilenico, ki je od leta 1986 znana predvsem po mednarodnem srečanju pesnikov in pisateljev iz vse Evrope. Domov smo se vrnili v večernih urah.

Urška Holešek

SILVA BURGAR

Med tistimi člani, ki so pomagali na noge postaviti DVI Maribor je bila tudi nedavno umrla Silva Burgar.

Kot aktivna članica Izvršnega odbora društva ter dolgoletna predsednica socialne komisije društva, je s svojim delom neprestano dokazovala, da so tudi vojni invalidi potrebni širše družbene skrbi in pomoči za lažje in bolj kakovostno življenje. Nikoli ji ni bilo težko obiskati vojnih invalidov in se na lastne oči prepričati v kakšnih razmerah živijo. Ni ji bilo težko pomagati pomoči potrebnim, pa čeprav le s pogovorom. Njeno bogato življenje je bilo vir humanosti, ki jo je izžarevala. Vedno znova je poudarjala, da je treba v delo društva vključevati mlajše, jih učiti in vzpodbujati, da bodo tudi sami postali modrejši in uspešnejši ter sposobni prevzeti odgovornejša dela.

Silva Burgar se je že v začetku okupacije pridružila aktivistom Osvobodilne fronte in kot kurirka pomagala prenašati pošto in materialne dobrine iz mesta do partizanskih enot, ki so delovale v okolici Novega mesta. Bila je tudi predana bolničarka. Zaradi izdaje je bila prisiljena pobegniti od doma. Le na pol obuta in oblečena je morala izginiti v mrzli zimski noči. Sledila so tri leta življenja, dela, boj in upanja na svobodo, ki jih je preživela pod vedrim nebom in v lesenih barakah. Takšno življenje je pustilo posledice. Vendar je preživela, saj je imela voljo in pogum, da se tudi v najtežjih trenutkih ni predala malodušju.

Po osvoboditvi ni nadaljevala šolanja za zdravniški poklic, saj se je odločila za družino in vzgojo otrok. Ponosna je bila na svoj dom in družino. Posvetila se je prostovoljnemu delu v različnih organizacijah in ustanovah.

Društvo vojnih invalidov ji izreka priznanje in zahvalo za vse, kar je prispevala v borbi za osvoboditev in s svojim delom za napredek v naši družbi.

Silva Burger je nekaj svojih spominov iz časov vojne tudi zapisala. Objavljamo njen spomin na boje 14. divizije, ki ji je pripadala.

ČAS MINEVA, SPOMINI OSTAJAJO

Bilo je sredi najtežjega obdobja 2. svetovne vojne. V novembru je že zapadel sneg. Nemška ofenziva na Notranjskem se je začela umirjati. Domači izdajalci so pod okriljem okupatorja slavili. Postavljali so nove postojanke.

Partizani smo morali osvoboditi ponovno okupirano ozemlje. Naša 14. divizija je bila določena, da prežene okupatorja in domače izdajalce in spet vzpostavi osvojen ozemlje.

Bila sem bolničarka. Moja dolžnost je bila spremljati borbe v vse akcije, borbe, napade. Ranjene tovariše sem obvezovala in jim nudila prvo pomoč. Nekateri so mi umirali na rokah. Preživele so odnesli v partizanske bolnišnice. Hudo je bilo, saj je vladalo veliko pomanjkanje sanitetnega materiala. Tudi zdravil za lajšanje bolečin ni bilo. Bili so primeri, ko ranjen tovariš ni več vzdržal bolečin in me je prosil, naj ga ustrelim. V takem trenutku sem sedla k njemu, ga začela božati, ga držala za roko in mu prigovarjala, da bo še vse dobro. Velikokrat mi je uspelo, da se je pomiril in spet dobil voljo do življenja. Taki in podobni spomini me vedno znova obiščejo.

Ko je 14. divizija osvobodila Grahovo, Velike Lašče in Ribnico, je krenila proti Kočevju. Nekega popoldneva sredi decembra je naš bataljon prišel v vas Cesta, blizu Kočevja. Prebivalci vasi in zaselkov, skozi katere smo šli, so nas navdušeno pozdravljali, saj so bili veseli, da so spet svobodni. Sredi vasi Cesta je med drugimi domačini stala družinica. Atek je pestoval majhnega otroka, mamica je za roko držala večjo deklico. Pozdravili so nas in nam ploskali. Tovariš, ki je šel v koloni pred menoj, je temu atku v odgovor na pozdrav vzkliknil, da bi šel lahko z nami. Atek je odgovoril: saj bi šel, če mi daš puško. Dogovorjeno, storjeno. Odložil je otroka ženi v naročje, jo objel in stopil v kolono nas partizanov.

Silva Burgar kot mlada partizanka.

Zvečer smo napadli Kočevje. Eden prvih strelav okupatorja je zadel prav tega neznanega tovariša, ki je bil komaj nekaj ur partizan. Strel je dobil v bližino srca. Težko se je poslovil. Božala sem ga, saj mu zaradi težke rane drugače nisem mogla pomagati. Govoril mi je o otrocih in ženi, ki je zelo skrbna mama. Govoril mi je o povratku iz italijanske internacije pred dvema mesecema. Potem ni več govoril.

Takšni in podobni spomini so vedno z menoj. Pred kratkim sem bila na otvoritvi obnovljene kadetnice v Mariboru, posvečene spominu na generala Maistra in ustanovitvi teritorialne obrambe Slovenije. Gledala sem vojake in vojakinje Slovenske vojske, kako so zdravi, ve-

dri, toplo oblečeni in obuti. Prevel me je občutek ponosa. Vendar me je slavnostni govornik krepko razočaral, saj je govoril o zaslugah Maistrove vojske in slovenskega upora leta 1991, pozabil pa je omeniti, da smo slovenski partizani prav tako prispevali ogromen delež za današnjo svobodno Slovenijo. Mar bodo to nove generacije pozabile?

Ob zimskih večerih, kakršen je danes, se spominjam minulih let, mimo mojih notranjih oči potujejo obrazi ...

Iz srca si želim, da se ne bi nikoli več ponovilo gorje, ki ga prinaša vojna.

Silva Burgar

TERMINSKA RAZPOREDITEV ENOT ZA OHRANJEVANJE ZDRAVJA ZVEZE DRUŠTEV CIVILNIH INVALIDOV VOJN SLOVENIJE OKTOBER – DECEMBER 2009

TERME ČATEŽ

ENOTA / TERMIN	ČATEŽ 61 P	ČATEŽ 182
01.-11. Oktober	DCIV Gorenjske	DCIV Primorske
11.-21. Oktober	DCIV Celje	DCIV Maribor
21.-31. Oktober	DCIV Ljubljana	DCIV Dolenjske
01.-11. November	DCIV Primorske	DCIV Ljubljana
11.-21. November	DCIV Maribor	DCIV Primorske
21.-01.Nov./Dec.	DCIV Ljubljana	DCIV Celje
01.-11. December	DCIV Primorske	DCIV Ljubljana
11.-21. December	DCIV Ljubljana	DCIV Gorenjske
21.-31. December	DCIV Dolenjske	DCIV Ljubljana

MORAVSKE TOPLICE – PREKMURSKA VAS

mesec/termin	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
01. - 11.	DCIV Maribor	DCIV Celje	DCIV Dolenjske
11. - 21.	DCIV Primorske	DCIV Ljubljana	DCIV Ljubljana
21.- 31.	DCIV Dolenjske	DCIV Gorenjske	DCIV Primorske

100 LET SAVE ZUPANČIČ

Sava Zupančič, članica Društva civilnih invalidov Slovenije Ljubljana je preživela vsa obdobja moderne zgodovine. Avgusta je namreč dopolnila 100 let.

Čeprav zadnje leto in pol preživlja na invalidskem vozičku, je Sava še vedno presenetljivo čila in zgovorna gospa, ki ji ne bi pripisali niti dneva čez sedemdeset let. Spominja se številnih dogodkov svojega dolgega življenja, od otroških let v času prve svetovne vojne, obdobja aktivnega sodelovanja v OF-u v času druge svetovne vojne, grozot zapora v Begunjah in taborišč Ravensbrück in Auschwitz, svobode in osamosvojitve.

Oče Save Zupančič je kot vojak služboval v Ljubljani, kamor se je za njim iz Ičičev priselila tudi družina. Sava je šolanje začela pri uršulinkah, najprej v Kočevju, nato pa v Ljubljani. Želela je postati šivilja, a so starši vztrajali, da šolanje nadaljuje, zato je končala tudi trgovsko šolo, nato pa se je zaposlila na takratnem pokojninskem zavodu.

Tukaj je postala del 12 - članske skupine OF, ki je za partizane zbiral sanitetni material, zdravila in orožje. Sprva je bila edino dekle med sodelavci, kasneje pa so se jim pridružile tudi druge aktivistke. *»Vsi smo bili enakopravni, nobenih razlikovanj ni bilo,«* se spominja. *»Zbirno mesto smo imeli pri Katrci (še zdaj obstoječa gostilna v Rožni dolini op.a). Če je šlo kaj narobe smo se razbežali in se dobili tam,«* je še dodala. Pobeg je bil tudi sicer edina obramba pred grozečimi aretacijami, posebej med poslušanjem ilegalnega radia Kričač. Sava se spominja, da so ga некоč poslušali na ulici v bližini današnje Drame, ko so se izza vogala nenadoma pripeljali italijanski okupatorji. Aktivisti so se razbežali. *»Joj, kako sem tekla čez Tivoli,«* se spominja tega dne.

Njeno delo v OF-u je nasilno prekinila izdaja. Nekega dne so vse člane ilegalne celice aretirali kar na delovnem mestu. Najprej so jih odpeljali v zapor na Begunjah, nato pa je Sava izkusila vse bridkosti koncentracijskih taborišč Ravensbrück in Auschwitz. *»Bilo je zelo hudo. Veliko trpljenja, prisilnega dela, pomanjkanja hrane, nato pa sem zbolela še za tifusom.«* Spominja se smrti sotrpinke, ki je med apelom psihično izčrpana stekla proti ograji, kjer jo je pokosil strel v hrbet.

Ko se je vojna bližala koncu, so jih iz Auschwitza spet premestili v Ravensbrück, od tod pa so jih v skupini peš gnali po več dni dolgi poti skozi Nemčijo. Imena kraja, kjer so jih okupatorji zapustili in

prepustili same sebi se ne spominja, v spominu pa ji je ostal gozd v bližini. *»Zdaj pa pojdite, kamor hočete, konec je,«* so jim dejali mučitelji. Tu so jih našli ruski vojaki, ki so izčrpanim nekdanjim taboriščnicam, kot pravi Sava, zelo pomagali. *»Povedali so, da je konec, vendar naj se za nekaj časa potuhnemo, ker bo še nevarno,«* se spominja. Nekaj časa so tako živele v bližnji vasi, kjer so Slovenke po radiu izvedele, da je bila Ljubljana osvobodjena in da je vojne konec. Sava se je po dolgem trpljenju, izčrpana od bolezni le vrnila domov k družini.

Naključje je hotelo, da se je vrnila na svoje staro delovno mesto na pokojninskem zavodu, kjer je ostala do upokojitve. Dogodki v taborišču so pustili posledice, zato je bila invalidsko upokojena, pridobila pa je tudi status civilnega invalida. Dokler je bila še čila je veliko sodelovala v aktivnostih društva upokojencev, najbolj pa so jo jezili nenehni zapleti povezani s stopnjo invalidnosti in nerazumne odločbe komisije, ki je njeno stopnjo znižala na 40 odstotkov. Za to področje meni, da ni zadostno urejeno.

Sava Zupančič živi s hčerjo v tretjem nadstropju bloka brez dvigala, kar je tudi razlog, da stanovanja ne zapušča. Trikrat na dan jo obišče negovalka, kuha pa hči, saj *»hrana od drugod ni tako dobra.«* Čas si krajša predvsem z gledanjem televizije, polemik s politično tematiko, zato ima zelo jasno stališče o razvoju slovenske politične kulture. Recept za dolgoživost? Geni, in pa, kot pravi sama, *»meni ni nikoli dolgčas.«*

A. K. K.

Ob 100-letnici so Savo Zupančič obiskali predstavniki Društva civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana in ljubljanski župan Zoran Jankovič.

**POZIV KULTURNIKOM IN UMETNIKOM, ČLANOM
DRUŠTEV VOJAŠKIH IN CIVILNIH INVALIDOV VOJN**

Zvezi se v okviru izvajanja posebnih socialnih programov in mednarodnega sodelovanja srečujeta in sestajata s predstavniki tujih in domačih sorodnih organizacij in inštitucij.

V protokolarni del srečaj sodi tudi izmenjava daril, ki naj bi simbolično predstavljala zvezo in njene člane. Tako Zveza društev vojnih invalidov kot Zveza društev civilnih invalidov vojn menita, da bi bilo primerno gostom in gostiteljem podariti umetniška dela članov društev obeh zvez.

Zato pozivamo vse člane društev, ki ste tudi slikarji, kiparji, pesniki, pisatelji, fotografi ali izdelovalci kakšni drugih umetniških predmetov, da pišete zvezama. Napišite, na katerem kulturno-umetniškem področju delujete in kaj bi lahko prispevali k delu in izvedbi kulturnih prireditev obeh zvez. V poštev pridejo slike, knjige (pesniške zbirke ali proza), skulpture, kipi, izdelki domače obrti, umetniške fotografije ipd.

Vabljeni!

Uredništvo

NAJ PLAPOLA PRAPOR ZDVIS

ZDVIS je na 10. tradicionalnem srečanju vojnih invalidov v Novem mestu razvil svoj prapor.

K temu so pripomogli tudi donatorji s svojimi prispevki za žebličke in trakove. Njihova imena bo zveza svečano in javno objavila na proslavi ob 15. letnici ZDVIS, ki bo 16. decembra 2009 v Ljubljani.

Vse, ki ste pripravljeni prispevati sredstva za izdelavo prapora vabimo, da izpolnite obrazec za donatorja za izdelavo prapora Zveze društev vojnih invalidov Slovenije.

Prispevek za trak je 200,00 EUR, za zlat žebliček pa 50,00 EUR.

Trak donirajo pravne osebe, žebliček pa fizične osebe. Če fizična oseba donira mnogokratnik za zlati žebliček, se na zlat lipov list napiše število mnogokratnika donacij.

Sredstva nakažite na transakcijski račun ZDVIS, št. SI56 0201 1001 2623 691, s pripisom za papor.

PRAPOR ZVEZE DRUŠTEV VOJNIH INVALIDOV SLOVENIJE

Donator za prapor _____

Doniram za: **1. trak** **2. zlati žebliček**

IME IN PRIIMEK: _____

NASLOV: _____

Obrazec pošljite do 30. novembra 2009 na ZDVIS, Hacquetova 4, 1000 Ljubljana.

PROGRAM ŠPORTNE REKREACIJE ZDCIVS

Posebni socialni program »šport invalidov«, nam omogoča primerno športno rekreacijo kot spodbudo k nadaljevanju aktivnega življenja. Ne izboljšuje samo fizičnih sposobnosti, temveč tudi dviga razpoloženje in odpira nove razsežnosti življenja. Povečuje zadovoljstvo posameznikov v vsakdanjem življenju, s tem pa ohranja naše psiho-somatsko in zdravstveno stanje, kar posledično pomeni zmanjšanje potreb po podpornih službah državne in lokalne ravni. S takimi športnimi aktivnostmi želimo invalidi pokazati, da smo ob primerni družbeni podpori sposobni aktivno sooblikovati podobo družbe, ki naj bo prijazna do vseh.

Zveza je v prvi polovici leta 2009 organizirala 4 športne igre civilnih invalidov vojn.

REZULTATI ŠPORTNIH IGER CIV v letu 2009

15. ŠPORTNE IGRE CIV V STRELJANJU Z ZRAČNO PUŠKO

Slovenska Bistrica, 6. april 2009, izvajalec: Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor, sodelovalo je: 6 društev CIV z 23 člani;

REZULTATI EKIPNO:

1. DCIVS Ljubljana (Dolenšek, Poreber, Brežan)	984 krogov
2. DCIV Novo mesto (Erlah, Gregorčič, Jazbec)	952 krogov
3. DCIV Primorske (Benčič, Komel, Štanta)	882 krogov

REZULTATI POSAMEZNO:

1. Marko Brežan (DCIVS Ljubljana)	331 krogov
2. Alojz Erlah (MDCIV Novo mesto)	328 krogov
3. Franc Dolenšek (DCIVS Ljubljana)	328 krogov

15. ŠPORTNE IGRE CIV V KEGLJANJU NA AVTOMATSKEM KEGLJIŠČU

Novo mesto, 23. 3. 2009, izvajalec: Društvo civilnih invalidov vojn Dolenjske, Bele krajine in Posavja Novo mesto, sodelovala so 4 društva CIV s 15 člani;

REZULTATI POSAMEZNO (120 metov):

1. Ciril Podjed (DCIV Gorenjske)	516 kegljev
2. Ivan Čerin (DCIV Gorenjske)	485 kegljev
3. Alojz Doler (MDCIV Celje)	450 kegljev

Slepi in slabovidni (120 metov samo v polno):

1. Franc Perovič (DCIV Primorske)	313 kegljev

13. ŠPORTNE IGRE CIV V BALINANJU - DVOJKE

Voličina, 22. 5. 2009, izvajalec: Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije Ljubljana, sodelovala so 3 društva CIV z 7 ekipami in 14 člani;

REZULTATI:

Finale:

MDCIV Maribor 1 : DCIV Primorske 2	5 : 4

Mali finale:

DCIV Primorske 1 : DCIVS Ljubljana 1	13 : 2

Vrstni red:

MDCIV Maribor 1 (Dragiša Radosavljevič, Jože Rat)
DCIV Primorske 2 (Rudolf Vitez, Marjan Kocjančič)
DCIV Primorske 1 (Oskar Kerševan, Boris Marjan Kalčič)

DRŽAVNO PRVENSTVO VSEH INVALIDOV SLOVENIJE V BALINANJU

Ekipa ZDCIV Slovenije v postavi: D. Radosavljevič, R. Vitez, O. Kerševan, B.M. Kalčič, M. Kocjančič in M. Brežan je zasedla 2. mesto.

ŠPORTNE IGRE V VRTNEM KEGLJANJU

Celje, 18. 6. 2009, izvajalec: Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Celje, sodelovalo je 6 društev CIV z 32 člani;

REZULTATI EKIPNO:

MDCIV Maribor	308 kegljev
DCIV Gorenjske	292 kegljev
MDCIV Celje	284 kegljev

REZULTATI POSAMEZNO:

Kategorija A - slepi

1. Stane Sardinšek (MDCIV Maribor)	78 kegljev
2. Nežka Furlan (MDCIV Novo mesto)	77 kegljev
3. Jože Grlj (DCIV Gorenjske)	72 kegljev

Kategorija B - videči

1. Anton Pirc (DCIV Gorenjske)	87 kegljev
2. Leo Peršak (MDCIV Maribor)	85 kegljev
3. Leon Pilinger (MDCIV Maribor)	82 kegljev

Marko Brežan

ŠPORTNO REKREATIVNE DEJAVNOSTI CIVILNIH INVALIDOV VOJN V SLIKI

NAGRADNA KRIŽANKA

					ZDVIS	ŠPORTNO VOZILO Z ENIM SEDEŽEM	KRŠČANSKA DOBRODELNA ORGANIZACIJA	PRIPRAVA ZA SPENJANJE	NERODEN, OKOREN ČLOVEK	NEBESA, PARADIŽ	KRISTUSOV NAUK	NAŠ SOSEDNJI PLANET
					SKRAJINOST, PRETIRANOST							
					APARAT, STROJ							
					IZDELOVALEC ORODJA							
					SINKO, SINEK					NACE SIMONČIČ		
					7. GRŠKA ČRKA				DARJA GROZNIK			
					MLAD ČLOVEK, DELE				OKORNOST, NERODNOST			PRETIRANO NAPIHNJEN MOŠKI
ZDVIS	JEDILO, JEDAČA	HRUP TRUŠČ	H ₂ O					KUHANI KOŠČKI SADIJA				
			ADAM BOHORČIČ					TRDA DLAKA				
VELIKO LISTNATO DREVO						TANKA KAMNITA PLOŠČA						
						TANJA RIBIČ						
VREMENAR NA POP TV ERJAVEC							MLAD OVEN					
							REKA NA PELOPONEZU, EVROTAS					
ALJAŽ PEGAN			OTROŠKA NALEZLJIVA BOLEZEN							JOŽE OLAJ		
			SKUPEK VEZI, ČIP							USTVARJALKA		
NAŠ PESNIK (BORIS A.)						NAŠA IGRALKA (ITA)					ZDRAVNIK SPECIALIST ZA GIBALA	POČELO DAOIZMA
						SPOJ GLAVE S TRUPOM						
OČA, ATE					SISTEM CEVI ZA VINO							
					VZHODNE DEŽELE							
VELIKA STOJEČA SLANA VODA		SKUPINA PEVCEV					SREDNJI OPLOV MODEL					
		KNJIGA ZEMLJEVIDOV					VRSTA HRUŠKE					
PRAVICA MOŠKEGA SORODNIKA DO DEDOVANJA							ITALIJANSKI KOMIK					
							VINKO OŠLAK					
POVRG TELET								RYAN O'NEAL				IRSKA REPUBLIKANSKA ARMADA
								INDUSTRIJA RASTLINA ZA PLATNO				
RENE LACOST		JANEZ ERŽEN				PECLJATI IZRASTKI NA SLIZNICI						
		VENO TAUFER				IVANA KOBILCA						
IGRALEC IN KOMIK (MATJAŽ)								ZNAMKA GSM APARATOV				
STROKOVNJA-KINJA ZA ESTETIKO								ZAUPANJE, UP				

Sestavil: Matjaž Hladnik s.p./ Priredil: Jože Romšak

Geslo križanke napišite na dopisnico in ga pošljite na naslov:

Uredništvo Naših vezi, ZDClVS, Dunajska cesta 129, 1000 Ljubljana.

Izžrebali bomo tri dopisnice s pravilno rešitvijo in nagrajencem poslali nagrade po pošti.

Nagrajenci iz prejšnje številke:

- Danijela Levec**, Kešetova 4, 1420 Trbovlje
- Berta Giuliani**, Ob žici 7, 1117 Ljubljana
- Nada Barič**, Sinji vrh 46, 8344 Vinica